

Οι Εβραίοι της Ελλάδας
και η εξόντωσή τους.

Οι Εβραίοι στην Ελλάδα

- Από την αρχαιότητα ακόμα ο ελληνικός εβραϊσμός συγκροτήθηκε ιστορικά μέσα από διαδοχικά κύματα μετανάστευσης, τα οποία καθόρισαν την πολυσχιδή φυσιογνωμία του.
- Κατά την ελληνιστική και ρωμαϊκή περίοδο μικρές ομάδες εγκαταστάθηκαν σε μεγάλα λιμάνια του Αιγαίου.
- Κατά την διάρκεια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας δεν μεταβάλετε η θέση τους αφού δεν σημειώνονται μαζικές διώξεις.
- Κατά τον 16^ο αι., που αποτέλεσε τη χρυσή εποχή τους, Εβραίοι διωγμένοι από την Ιβηρική Χερσόνησο εκμεταλλευόμενοι τις οικονομικές ευκαιρίες, την θρησκευτική ανεκτικότητα και τα κίνητρα εγκατάστασης που πρόσφεραν οι Σουλτάνοι μετανάστευσαν στα εμπορικά κέντρα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η Θεσσαλονίκη μετατράπηκε σε εβραϊκή μητρόπολη. Εκτιμάται ότι το 1553 ζούσαν 20.000 Εβραίοι στη Θεσσαλονίκη συγκεντρωμένοι σε τρεις περιοχές.
- Από τον 17^ο αι. αποδυναμώθηκε η θέση τους λόγω της ανάπτυξης νέων εμπορικών οδών και της ενδυνάμωσης των χριστιανών Οθωμανών ανταγωνιστών τους.
- Κατά τον 18^ο αι. η κατάσταση των Εβραίων στον ελλαδικό χώρο παρέμεινε στάσιμη.

- Κατά τον 19^ο αι., με την Ελληνική Επανάσταση, διασπάστηκε η εβραϊκή οθωμανική οικουμένη. Η ταύτιση των Εβραίων με τους Οθωμανούς και άλλοι παράγοντες οδήγησαν στις μαζικές σφαγές εβραϊκών κοινοτήτων.
- Κατά τον 20^ο αι., στη Θεσσαλονίκη παρατηρείται δημογραφική ανάκαμψη και οικονομική ανάπτυξη των Εβραίων ώστε η πόλη να έχει έντονο εβραϊκό χρώμα.
- Κατά τους Βαλκανικούς πολέμους και μετά, μεγάλος αριθμός Εβραίων εντάχθηκε στο ελληνικό κράτος αλλά η διαδικασία ένταξης αποδείχθηκε δύσκολη και επίπονη μέχρι την κορύφωση το 1931 με τον εμπρησμό του εβραϊκού συνοικισμού στη Θεσσαλονίκη. Παρ' όλες τις ταραχές οι Εβραίοι ενσωματώθηκαν στην Ελληνική κοινωνία διατηρώντας τις παραδόσεις και τη γλώσσα τους.
- Κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου πολλοί Εβραίοι πολέμησαν στο αλβανικό μέτωπο.
- Στις 9 Απριλίου 1941, εισέρχονται οι Γερμανοί στη Θεσσαλονίκη. Με την γερμανική εισβολή στη Θεσσαλονίκη ξεκίνησε η εφαρμογή της «Τελικής Λύσης». Κατάσχονται και λεηλατούνται εβραϊκές περιουσίες.

- Στις 11 Ιουλίου 1942, στη Θεσσαλονίκη, συγκεντρώθηκαν οι Εβραίοι άνδρες, με πρόσχημα την καταγραφή τους. Υποχρεώνονται σε πολύωρη ορθοστασία κάτω από τον ήλιο και εξευτελιστικές «γυμναστικές ασκήσεις». Πολλοί οδηγούνται σε καταναγκαστικά έργα οδοποιίας, κατασκευής οχυρωματικών έργων ή συντήρησης της σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκης – Αθηνών. Θα απελευθερωθούν τον Οκτώβριο με την καταβολή υπέρογκων λύτρων από την Κοινότητα.
- Το Δεκέμβριο του 1942 καταστρέφεται το εβραϊκό νεκροταφείο της Θεσσαλονίκης, τα υλικά χρησιμοποιούνται σε οικοδομές. Τα εβραϊκά καταστήματα και οι επιχειρήσεις κατάσχονται.
- Τον Φεβρουάριο του 1943 οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης υποχρεούνται να συγκεντρωθούν στα δύο γκέτο, που ορίζονται από τους Γερμανούς και να φορούν το κίτρινο άστρο του Δαβίδ. Αρχίζει ο σχεδιασμός του εκτοπισμού των Εβραίων της Βουλγαρικής Ζώνης Κατοχής.
- Τον Μάρτιο του 1943 οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης υποχρεούνται σε λεπτομερέστατη δήλωση των περιουσιακών τους στοιχείων, προσωπικών και επαγγελματικών. Σε συνολικά 19 σιδηροδρομικές αποστολές εκτοπίζονται, κάτω από φρικτές συνθήκες, περίπου 56.000 Εβραίοι της Θεσσαλονίκης. Προορισμός το στρατόπεδο του Άουσβιτς – Μπιρκενάου. Από αυτούς δεν θα ξαναγυρίσουν παρά μόνον περί τους 1.950. Η μεγαλύτερη εβραϊκή κοινότητα της Μεσογείου δεν θα είναι ποτέ η ίδια ξανά.

- Το Μάρτιο του 1944 συλλαμβάνονται οι Εβραίοι της Αθήνας, της Χαλκίδας, της Καστοριάς, των Ιωαννίνων, της Άρτας, της Πρέβεζας, της Λάρισας, των Τρικάλων και του Βόλου. Τον Απριλίου του 1944 οι Εβραίοι της Αθήνας φορτώνονται από το στρατόπεδο του Χαϊδαρίου, όπου είχαν εγκλειστεί μετά τη σύλληψή τους, σε τρένο με προορισμό το Άουσβιτς. Στη διαδρομή προστίθενται βαγόνια με τους Εβραίους της Χαλκίδας, της Καστοριάς, των Ιωαννίνων, της Λάρισας και του Βόλου. Το Μάιο συλλαμβάνονται οι Εβραίοι της Κρήτης. Τον Ιούνιο της ίδιας χρονιάς στέλνονται οι Εβραίοι της Κρήτης με το πλοίο «Τάναϊς» στον Πειραιά. Το πλοίο βυθίζεται, στις 9.6.1944, torπιλισμένο από αγγλικό υποβρύχιο και πνίγονται όλοι οι επιβάτες. Τον Ιουνίου του 1944 οι Εβραίοι της Κέρκυρας συλλαμβάνονται και εκτοπίζονται στο Άουσβιτς. Στη Ζάκυνθο, η ηρωική αντίσταση του Δημάρχου Λουκά Καρρέρ και του Μητροπολίτη Χρυσοστόμου ανατρέπει τα σχέδια των Γερμανών. Οι Εβραίοι του νησιού φυγαδεύονται και δεν συλλαμβάνεται ούτε ένας. Τέλος, τον Ιούλιο του 1944 συλλαμβάνονται οι Εβραίοι της Ρόδου και της Κω και μεταφέρονται στο Χαϊδάρι. Μαζί με μικρό επιπλέον αριθμό συλληφθέντων από την Αθήνα, αποστέλλονται, στο τέλος Αυγούστου, στο Άουσβιτς.
- Η τύχη των εβραϊκών κοινοτήτων στον Ελλαδικό χώρο ποικίλει. Οι Εβραίοι των Ιωαννίνων, της Κέρκυρας, της Κρήτης και της Ρόδου αφανίστηκαν αλλά οι Εβραίοι της Θεσσαλίας και της Ζακύνθου διασώθηκαν. Το Ολοκαύτωμα προκάλεσε τεράστιες απώλειες στον εβραϊκό πληθυσμό, της τάξεως του 88 %, ένα από τα υψηλότερα στην Ευρώπη.
- Ο πληθυσμός των Εβραίων στην Ελλάδα υπολογιζόταν το 1940 στις 80.000 άτομα από τους οποίους παρέμειναν μετά την απελευθέρωση περίπου 10.000.

- Σήμερα στην Αθήνα λειτουργούν 2 συναγωγές, στο Θησείο, Πνευματικό Κέντρο και στο Κορωπί γηροκομείο.
- Υπάρχουν 2 νεκροταφεία της εβραϊκής κοινότητας, στο Α΄ Νεκροταφείο (δεν χρησιμοποιείται πλέον) και στο Γ΄ Νεκροταφείο.
- Από το 1960 λειτουργεί στο Παλιό Ψυχικό σχολείο της Ισραηλιτικής Κοινότητας Αθηνών ώστε τα παιδιά να έχουν την δυνατότητα να γνωρίσουν την ελληνοεβραϊκή τους ταυτότητα.
- Αντίστοιχα υπάρχουν εβραϊκά αξιοθέατα και σε άλλες πόλεις της χώρας όπως Ιωάννινα, Λάρισα, Ζάκυνθος, Κέρκυρα, Χανιά και αλλού.

ΠΗΓΕΣ :

- Εβραϊκό Μουσείο της Ελλάδος <http://www.jewishmuseum.gr/gr/index.html>
- Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης <http://www.jmth.gr/indexGR.htm>
- Η εμπειρία των Εβραίων της Ελλάδας στις οπτικοακουστικές μαρτυρίες για το Ολοκαύτωμα <http://gjst.ha.uth.gr/el/history.php>
- http://www.kis.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=370:2009-06-05-11-22-37&catid=99:2009-06-04-07-06-01&Itemid=76
- <http://argolikivivliothiki.gr/2011/10/14/η-βόρεια-ελλάδα-υπό-βουλγαρική-κατοχή-1/rizaleos/>

